

La parada de Sesmond

Agustí M. Vilà: evocant el passat mariner des de la terrassa del seu estudi

Núria Sala i Vila

Professora titular d'història d'Amèrica
Institut de Recerca Històrica - UdG

Fa molts anys, en la presentació d'un dels seus primers llibres al Casinet, Josep M. Fradera explicava que, en cercar bibliografia relativa al comerç colonial, ell, com tants altres historiadors acadèmics, havia hagut de recórrer a l'obra d'erudits locals. I situava Agustí M. Vilà entre un dels seus representants, fins a tal punt que després hi va haver una fluida relació entre ambdós, com va evidenciar-se en l'exposició feta l'any 1995 al Museu Marítim de Barcelona¹, on es va incloure documentació provinent del fons patrimonial de la família Vilà. L'anècdota és pertinent en la mesura que situa l'obra de Agustí M. Vilà en la intersecció de dos corrents historiogràfics. Va iniciar la seva ingent labor d'investigador seguint els pressupòsits del que coneixem com a monografia local², seguida per aquells que cercaren reconstruir els orígens de la identitat fonamentada en la pròpia vila i l'esdevenir de la seva gent. La seva biografia personal s'acosta al prototip dels dits estudiosos –pertanyents a sectors benestants, lletraferits, professionals liberals, sacerdots... – ja que va arribar a la història després d'una llarga vida professional d'enginyer industrial, quan en jubilar-se cada cop volia estar més temps al Lloret en el qual havia nascut i estiuat sempre. La seva obra es situa en l'etapa de recuperació, extraordinària vitalitat i renovació de la historiografia local, coincidint amb el retorn a la democràcia, quan es va incardinar la vella tradició d'erudits i curiosos locals amb les llavors noves fornades d'historiadors sortits de les aules universitàries³. Coincidí amb la tasca dels ajuntaments i institucions locals que varen promoure la institucionalització dels arxius municipals i editaren els estudis d'àmbit local, com mostra que els llibres de l'Agustí M. Vilà fossin editats pel Club Marina Lloret i el mateix Ajuntament.

La seva obra mostra una evolució remarcable. Els anys 1984 i 1985 publicà *Les nostres veles* amb la voluntat de recollir "anècdotes i fets" que havia recopilat en bona part a partir de la tradició oral. Fou a partir de la seva jubilació el 1987, quan s'obrí camí en la tasca d'historiador. En una primera etapa es va dedicar a reconstruir la seva nissaga familiar, que unia la dels Conill, Vilà, Domènech i Galí, totes elles vinculades a la navegació i els negocis americans. Tal com ell mateix va escriure, el seu propòsit inicial, després descartat, fou presentar els seus avantpassats amb noms ficticis, a més d'optar per una redacció fluida amb la voluntat d'"amorosir el relat estricte". En realitat, l'obra extreia el seu potencial de la documentació patrimonial en què es basava, complementada quan era convenient amb fonts locals i sobretot de protocols notarials. L'esperit que traspua el llibre és el de qui buscava, amb les seves pròpies paraules, "mantenir els meus vincles amb el poble", quan molt sovint s'havia vist com a "foraster del meu poble". En realitat, feia notòria la seva voluntat d'arrelament i de recerca de la identitat situant-la en la pàtria de la infància viscuda a Lloret.

Agustí M. Vilà i Galí.

Procedència: SAMLM (M. Assumpció Comas)

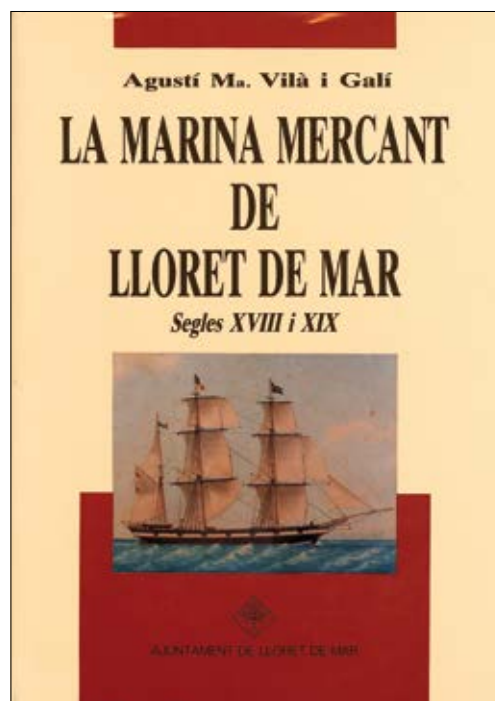
1 BENACH, Joan-Anton; FRADERA, Josep M. (dir.). *Catalunya i ultramar: poder i negoci a les colònies espanyoles: 1750-1914*. Barcelona: Consorci de les Drassanes de Barcelona, 1995.

2 Vegeu les entrades: CASASSAS, Lluís (1979). "Monografia local", *Íctineu*. Barcelona: *Diccionari de les ciències de la societat als Països Catalans* (p. 317). PUIGVERT, Josep M. (1992). "Monografia local". Barcelona: *Diccionari d'història de Catalunya*, Edicions 62 (p. 703-5). SANTACANA, Carles (2002). "Història local". Barcelona: *Diccionari d'historigrafia catalana*, Enciclopèdia Catalana (p. 641-644).

3 En aquest sentit, cal recordar el paper dut a terme per la revista *Plecs d'Història local*, editada dins *L'Avenç* a partir de 1986, els congressos d'Història Local o el *Fons d'Història Local de Catalunya*.

Però en realitat fou més enllà quan va persistir en la tradició de la monografia positivista i d'idealització del passat de Lloret de Mar, al mateix temps que s'apropava a les preguntes i vies explicatives que es feia la historiografia acadèmica especialitzada en el comerç colonial. Això es mostra ja en el prefaci de *Navegants i mercaders*, signat per Carles Martínez Shaw, i, com he esmentat, en la presentació del llibre feta per Josep M. Fradera. L'obra de Pierre Vilar *Catalunya dins l'Espanya Moderna* havia situat, entre altres realitats, el comerç colonial com un dels factors que explicaven el sorgiment de la Catalunya moderna i de la seva industrialització. Un seguit d'autors –Josep M. Delgado, Josep Maria Fradera, Carlos Martínez Shaw, José M. Oliva, Jordi Maluquer de Motes i, més recentment, Martín Rodrigo, entre molts altres– han analitzat els determinants dels fluxos colonials catalans –construcció i indústria naval, mercaderies, armadors-mercaders-empresaris...– i les seves conseqüències en els sorgiments del capitalisme a Catalunya, vista com la fàbrica d'Espanya. Des de l'àmbit local, a *La marina mercant de Lloret de Mar. Segles XVIII i XIX*, Agustí M. Vilà col·locava en el centre del seu objecte d'estudi el cas específic de Lloret, situant la vila com el subjecte a historiar. El seu interès fou reconstruir i inventariar la complexitat del món mariner lloretenc, amb especial esment a la relació amb Amèrica, i dedicant una atenció preferent a la construcció naval, la propietat i finançament dels velers, els consignataris, l'organització del treball i les nissagues marineres. En haver situat Lloret en el centre de l'anàlisi, es veié obligat a introduir apartats específics dedicats a aquells que eren "forasters" i "vinculats amb la nostra marina" per resoldre la complexitat de la realitat marinera que es resistia a cenyir-se a una localitat específica.

I tot això ho feia amb la capacitat d'incardinar en una metodologia que li exigia contrastar les seves aproximacions al tema des de múltiples fonts documentals. Va explorar fonts patrimonials pròpies o de diverses famílies locals, junt amb documentació administrativa, institucional, notarial, d'escripció de marina de Barcelona i Mataró, cedularis de velers del s. XVIII. Però, sobretot, va incidir en la

Portada del llibre *La marina mercant de Lloret de Mar*.

importància de la cultura material que envoltava a la gent de mar i ho va fer incloent reproduccions de quadres dels vaixells construïts a les drassanes de Lloret i/o pertinents o comandats per gent de la vila.

La seva vocació de crear espais d'intersecció entre les famílies que preserven el llegat dels seus avantpassats i la cada cop més àmplia comunitat d'historiadors sorgits de les aules universitàries, que s'apropen a la història local des de la tradició de cercar estudis de cas per resoldre determinades problemàtiques historiogràfiques, el va portar a fer donació del fons familiar a l'Arxiu de Lloret, culminant així una trajectòria marcada per la vocació de contribuir en la reconstrucció de la pròpia identitat i d'aquells amb qui havia compartit els seus millors moments vitals. ■

Presentació del llibre *La Marina Mercant de Lloret de Mar*, d'Agustí M. Vilà i Galí, amb l'assistència de l'autor, de l'alcalde, Josep Sala i Montero, de Joan Domènech i de Josep M. Pons i Guri.

Procedència: SAMLML (autor desconegut)